

Република Србија

РАТЕЛ

Регулаторна агенција за
електронске комуникације
и поштанске услуге

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ РАТЕЛ-А ЗА 2014. ГОДИНУ

УВОД

Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ) је национално, независно регулаторно тело за област електронских комуникација и поштанских услуга, чији је положај у правном систему Републике Србије утврђен сагласно одредби члана 137. став 3. Устава. Основана је сагласно Закону о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10 и 60/13-УС), као самостална организација, независна од државних органа и организација и лица која обављају делатност електронских комуникација и изузета из постојеће структуре државне управе, ради обезбеђивања високог степена самосталности и независности у вршењу поверених јавних овлашћења. Рад РАТЕЛ-а се не финансира из буџетских средстава; начин финансирања прописан законом који уређује област електронских комуникација представља механизам обезбеђивања финансијске независности РАТЕЛ-а, те приходи РАТЕЛ-а прописани овим законом по својој правној природи нису буџетска средства. На тај начин се обезбеђују виши степен ефикасности деловања у области електронских комуникација и неопходна дистанца од политичких утицаја. Искуство показује да циљеви због којих је РАТЕЛ основан не би могли да буду остварени оснивањем неке посебне организације у саставу државне управе, односно министарства.

Републичка агенција за телекомуникације (РАТЕЛ) основана је 2005. године, у складу са Законом о телекомуникацијама, као национално регулаторно тело и самостални правни субјекат (*sui generis*), са задатком да обезбеди ефикасно спровођење и унапређивање утврђене политике у области телекомуникација у Републици Србији, а у циљу даљег развоја телекомуникација и стварања услова за имплементацију информационог друштва. РАТЕЛ је након ступања на снагу Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, бр. 44/10, 60/13-УС и 62/14, у даљем тексту: Закон), наставио рад као Републичка агенција за електронске комуникације. Даном ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 62/14) и Закона о изменама и допунама Закона о

поштанским услугама („Службени гласник РС, број 62/14), Републичка агенција за поштанске услуге (РАПУС) и Републичка агенција електронске комуникације су спојене, да би наставиле са радом као Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге, уз задржавање скраћеног назива РАТЕЛ. Регулаторна агенција за електронске комуникације и поштанске услуге је преузела права, обавезе, предмете, послове, опрему, средства за рад, архиву, запослене и постављена лица Републичке агенције за поштанске услуге. Обављање послова у вези остваривања надлежности РАТЕЛ-а из области поштанских услуга је организовано у оквиру Сектора за поштанске услуге.

Следи приказ реализованих активности РАТЕЛ-а у периоду 01. 01 - 31. 12. 2014. године, које су проистекле из послова и задатака дефинисаних прописима који уређују област електронских комуникација, као и оквирним Планом рада за 2014. годину.

1. Регулаторна активност

У остваривању регулаторне активности РАТЕЛ је током 2014. године донео:

- Правилник о изменама и допунама Правилника о обрасцима захтева за издавање појединачне дозволе за коришћење радио-фреквенција („Службени гласник РС“, број 2/14);
- Правилник о изменама и допунама Правилника о параметрима квалитета јавно доступних електронских комуникационих услуга и спровођењу контроле обављања делатности електронских комуникација („Службени гласник РС“, број 3/14);
- Правилник о изменама и допунама Правилника о општим условима за обављање делатности електронских комуникација по режиму општег овлашћења („Службени гласник РС“, број 13/14);
- Правилник о изменама и допунама Правилника о одређивању тарифних ставова за универзалну поштанску услугу („Службени гласник РС“, број 021/14);
- Правилник о преносивости броја за услуге које се пружају преко јавних мобилних комуникационих мрежа („Службени гласник РС“, број 101/14);
- Правилник о садржини и начину пријаве уговора о међуповезивању на међународном нивоу („Службени гласник РС“, број 104/14);
- Правилник о начину и условима приступа поштанској мрежи јавног поштанског оператора („Службени гласник РС“, број 146/14);
- Правилник о параметрима квалитета за обављање поштанских услуга и минималном квалитету у обављању универзалне поштанске услуге („Службени гласник РС“, број 146/14).

Такође, сагласно Закону, РАТЕЛ је током 2014. године припремио и предлоге правилника које је затим донело ресорно министарство, и то:

- Правилника о минималним условима за издавање појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција по спроведеном поступку јавног надметања у радио-фреквенцијском опсегу 1710-1785/1805-1880 MHz („Службени гласник РС“, број 136/14).

- Правилник о утврђивању плана расподеле радио-фреквенција за рад у радио-фреквенцијским опсезима 1710-1785/1805-1880 МХз („Службени гласник РС“, број 112/14 и 125/14),
- Правилника о преласку са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и приступу мултиплексу („Службени гласник РС“, бр. 86/14, 18/15 и 30/15);
- Правилник о изменама Правилника о утврђивању Плана расподеле фреквенција/локација за терестричне аналогне ФМ и ТВ радиодифузне станице за територију Републике Србије („Службени гласник РС“, број 33/15).

Дана 14.10.2014. завршене су јавне консултације о нацрту Правилника о изменама и допунама Правилника о општим условима за обављање поштанских услуга. На Интернет страници РАТЕЛ-а објављена су сва мишљења о наведеном правилнику која су стигла у предвиђеном року и предлог правилника је достављен ресорном министарству.

Дана 24.11.2014. завршене су јавне консултације о нацрту Правилника о изменама и допунама Правилника о висини накнаде за коришћење радио-фреквенција. На Интернет страници РАТЕЛ-а објављена су сва мишљења о наведеном правилнику која су стигла у предвиђеном року и предлог правилника је достављен ресорном министарству.

Такође, дана 29.11.2014. завршене су јавне консултације о нацрту Правилника о изменама и допунама Правилника о начину контроле коришћења радио-фреквенцијског спектра, обављању техничких прегледа и заштите од штетних сметњи. РАТЕЛ је на својој Интернет страници објавио сва мишљења о наведеном правилнику која су стигла у предвиђеном року и доставио предлог правилника ресорном министарству.

У другој половини 2014. године РАТЕЛ је отпочео и активности у вези са израдом Нацрта правилника о начину прикупљања и објављивања података о врсти, расположивости и географској локацији капацитета електронске комуникационе мреже и дана 25.12.2014. упутио овај акт на јавне консултације сагласно Закону.

Након завршених јавних консултација Правилник о изменама и допунама Правилника о општим условима за обављање поштанских услуга је упућен ресорном министарству ради прибављања мишљења о уставности и законитости.

У оквиру спровођења законом утврђених надлежности је донет и низ појединачних аката, у циљу регулације тржишта електронских комуникација.

Након ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС“, број 62/14), Управни одбор РАТЕЛ-а је донео Статут Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге („Службени гласник РС“, број 125/14) на који је сагласност дала Влада Републике Србије сагласно одредби члана 7. став 7. Закона.

2. Електронске комуникационе мреже и услуге

РАТЕЛ је и у 2014. години наставио са праћењем испуњавања услова дефинисаних у лиценцама издатим операторима, као и са континуираним праћењем стања на тржиштима подложним претходној регулацији и реализације одлука донетих у вези са

анализом релевантних тржишта, проистеклих из РАТЕЛ-ових Законом утврђених надлежности.

Уредба о ромингу у јавним мобилним телефонским мрежама, која је ступила на снагу јуна 2007. године, ограничила је и велепродајне и малопродајне цене роминга у оквиру земаља чланица Европске уније и земаља чланица Европског економског простора (*European Economic Area* – ЕЕА). Након иницијативе покренуте од стране држава са статусом посматрача у Телу европских регулатора за област електронских комуникација (BEREC) да се ограниче цене роминга применом Уредбе о ромингу, 29. септембра 2014. године потписан је Споразум о снижењу цена услуга роминга у јавним мобилним комуникационим мрежама између министарстава надлежних за област електронских комуникација Босне и Херцеговине, Црне Горе, Републике Македоније и Републике Србије. У складу са Споразумом о снижењу цена услуга роминга, Управни одбор РАТЕЛ-а је 25.12.2014. усвојио Одлуку број: 1-03-021-146/14 о динамици снижавања цена роминга, која је објављена на Интернет страници РАТЕЛ-а.

Имајући у виду да је доношењем Закона утврђена обавеза РАТЕЛ-а да води одговарајуће регистре, односно евиденције оператора, Управни одбор је у фебруару 2011. години донео Одлуку о начину вођења регистра, евиденција, база података као и других информација из делокруга Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге и њиховом објављивању на Интернет страници РАТЕЛ-а. У 2014. години су биле 94 промене у регистру оператора који обављају делатност електронских комуникација (54 нова уписа и 40 брисања из евиденције оператора), и то:

- 8 уписа оператора за услугу дистрибуције медијских садржаја и 9 брисања,
- 2 брисања оператора за услугу VoIP,
- 11 уписа оператора за услуге приступа Интернету и Интернет услуге и 21 брисање,
- 1 брисање оператора за услугу преноса података,
- 5 уписа оператора за јавну говорну услугу,
- 7 уписа оператора за услуге са додатом вредношћу (пренос говора, СМС, ММС) и 3 брисања,
- 1 упис оператора за BFWA мреже,
- 6 уписа оператора за WAS/RLAN мрежа,
- 3 уписа оператора за пасивну инфраструктуру,
- 2 уписа оператора за оптичке мреже за транспорт,
- 9 уписа оператора кабловске мреже за приступ и 4 брисања,
- 1 упис оператора за радио-релејне мреже за транспорт.

Током 2014. године донета је једна одлука о међународном повезивању са телекомуникационим мрежама оператора из суседних земаља. У складу са Законом, а на захтев оператора донето је 37 решења о дозволама за коришћење нумерације, као и 9 решења о одузимању дозвола за коришћење нумерације.

Преносивост броја у јавним мобилним телекомуникационим мрежама, која је почела да се примењује у јулу 2011. године, у претходној 2014. години се одвијала без проблема, у складу са општим актом РАТЕЛ-а који уређује преносивост бројева. У 2014. години било је око 100.000 преноса бројева, тако да је на крају године укупан број

преноса у мобилној телефонији био 300.000, што је више од 3% од укупног броја корисника мобилне телефоније.

РАТЕЛ и оператори који пружају услуге електронских комуникација путем јавних фиксних телефонских мрежа потписали су 03.03.2014. Протокол о имплементацији Правилника о преносивости броја у јавним телефонским мрежама на фиксној локацији („Службени гласник РС“, број 52/11) ради међусобног усаглашавања процедура у вези са административним питањима која се могу јавити у поступку преноса броја.

Од 1. априла 2014. године, корисницима фиксне телефоније је омогућено да приликом промене оператора задрже свој претплатнички број. На крају 2014. године 41.513 претплатника фиксне телефоније је променило оператора, а при том задржало исти број. Успешном почетку преносивости броја у фиксној телефонији свакако су допринела искуства из преносивости бројева у мобилној телефонији.

У складу са Правилником о радио опреми и телекомуникационој терминалној опреми („Службени гласник РС“, број 11/12, у примени од 01.06.2012. године), РАТЕЛ је као тело за оцењивање усаглашености радио и телекомуникационе терминалне (РиТТ) опреме у току 2014. године издао:

- 703 потврде о усаглашености и 1 дупликат потврде,
- 907 извода из регистра издатих потврда.

Осим тога, 14 захтева је прослеђено на даљу надлежност ресорном министарству, није било одбијених захтева, а у 51 случају су подносиоци захтева одустали од истог.

РАТЕЛ је и у 2014. години наставио са обављањем контроле параметара квалитета јавно доступних електронских комуникационих услуга и мрежа, као и контроле обављања делатности електронских комуникација.

3. Радио-комуникације

У 2014. години настављене су активности у вези са стварањем услова за успешно окончање преласка са аналогног на дигитално емитовање РТВ програма, које су започете у претходним годинама и које обухватају заједнички рад ресорних министарстава, Регулаторног тела за електронске медије (РЕМ) и РАТЕЛ-а.

Управни одбор РАТЕЛ-а је дана 23. 12. 2014. године усвојио Одлуку о покретању поступка јавног надметања за издавање појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција у радио-фреквенцијском опсегу 1710-1785/1805-1880 MHz за пружање јавне електронске комуникационе услуге за стандард GSM 1800/MFCN укључујући и IMT, на технолошки неутралној основи, за територију Републике Србије, које се издају у складу са Правилником о минималним условима за издавање појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција по спроведеном поступку јавног надметања у радио-фреквенцијском опсегу 1710-1785/1805-1880 MHz („Службени гласник РС“, број 136/14).

Дана 26.12.2014. РАТЕЛ је објавио јавни оглас за учешће у поступку јавног надметања за издавање појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција у

радио-фреквенцијском опсегу 1710-1785/1805-1880 MHz за територију Републике Србије. У поступку јавног надметања су учествовала сва три мобилна оператора, а у марту 2015. године су издата појединачна решења за коришћење радио-фреквенција за два радио-фреквенцијска блока ширине 5 MHz сваком од три оператора. Након спроведеног поступка и издавања појединачних дозвола, коришћење овог дела радио-фреквенцијског спектра је омогућило операторима мобилне телефоније увођење услуга „четврте генерације“ (4Г).

Припремљено је Упутство за коришћење фемто и пико базних радио-станица на основу којег је урађена и допуна лиценци издатих операторима за пружање услуга мобилне телефоније.

На основу одлуке *ECC/DEC/(01)03* и Извештаја *ESS 180 CEPT-а*, ПАТЕЛ је припремио базе података у одговарајућем формату (*xml* формат) за фреквенцијски информациони систем *EFIS (ECO Frequency Information System)* који се примењује у складу са Одлуком Европске комисије *2007/344/EC (Commission Decision 2007/344/EC on harmonised availability of information regarding spectrum use within the Community)* о хармонизованом приступу информацијама које се односе на употребу фреквенцијског спектра у Европи. Упис података за Републику Србију у ЕФИС систем је потврђен 12.02.2014. и од тада су доступни подаци који се односе на Републику Србију.

У обављању послова који се односе на управљање радио-фреквенцијским спектром, током 2014. године предузете су активности у вези са издавањем појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција, координацијом и нотификацијом радио-фреквенција, као и контролом радио-фреквенцијског спектра:

- у оквиру послова из области радио-дифузије извршен је увид и анализа података 30 докумената *BRIFIC-а (BR International Frequency Information Circular)* Међународне уније за телекомуникације, од значаја за радио-дифузну службу Републике Србије. Одговори су припремљени за све случајеве када је постојао утицај нових фреквенцијских додела на нашу радио-дифузну службу и прослеђени у Биро за радио-комуникације, у прописаном року. Такође, током године извршене су анализе Специјалних секција које су додате уз *BRIFIC* Међународне уније за телекомуникације (*ITU*), при чему је за радио-дифузну службу извршена анализа 395 захтева у 11 специјалних секција *GE84* на основу којих су одговори прослеђени Бироу за радио-комуникације *ITU*;
- коришћењем одговарајућег софтвера извршена је анализа компатибилности нових захтева за фреквенцијске доделе са постојећим доделама, захтева за дислокацију радио-станица у односу на постојеће планове, као и отклањање штетних сметњи у зони сервиса;
- решен је велики број координационих захтева суседних или других администрација за нове фреквенцијске доделе или модификацију постојећих додела;
- на захтев корисника, односно оператора издато је 4919 појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција у складу са одредбом члана 86. Закона, 37 појединачних дозвола за радио-станице на ваздухопловима, 81 појединачна дозвола за коришћење радио-фреквенција за радио-станице на броду или другом

пловилу, 284 појединачне дозволе за коришћење радио-фреквенција за дипломатско-конзуларна представништва и страна правна лица у складу са одредбом чл. 87. и 88. Закона, као и 126 дозвола за аматерске радио-станице;

- донето је 312 решења о одузимању додељених радио-фреквенција, сагласно одредби члана 95. Закона;
- на основу поновљеног техничког прегледа издато је 26 појединачних дозвола за коришћење радио-фреквенција.

4. Заштита корисника

Као и претходних година, РАТЕЛ је наставио са подршком претплатницима, односно корисницима, кроз поступање по приговорима на рад оператора електронских комуникација, анализу броја приговора према врстама услуга, као и свакодневну електронску и телефонску комуникацију са претплатницима, односно корисницима услуга. У 2014. години формирано је 1485 нових предмета у вези са приговорима, при чему је 428 приговора решено позитивно у корист претплатника, односно корисника. Највећи број приговора односио се на висину рачуна за пружање услуга у мобилној телефонији као и на квалитет пружене услуге. Упркос томе што је РАТЕЛ објавио упоредни преглед цена роминга мобилних оператора и упутство о преносу података и приступу Интернету путем мобилних телефона у ромингу, а оператори упозорења и упутства везана за коришћења „паметних“ телефона у иностранству, и даље постоји већи број приговора на висину рачуна за пружање услуга у ромингу. Приликом поступања по приговорима посебна пажња се поклања заштити права особа са инвалидитетом и старијих особа као специфичних друштвених група.

У циљу што ефикасније заштите претплатника односно корисника, у току 2014. године РАТЕЛ је извршио анализу општих услова у јавној мобилној телекомуникационој мрежи за операторе електронских комуникација Телеком Србија а.д. и Теленор д.о.о, након чега су операторима послате препоруке у циљу усаглашавања општих услова са позитивно-правним прописима.

Када су у питању поштанске услуге, Закон о поштанским услугама утврдио је да надзор над применом овог закона, као и других прописа којима се уређује обављање поштанских услуга, врши Министарство трговине, туризма и телекомуникација, преко инспектора за поштанске услуге, а надлежност РАТЕЛ-а се односи на праћење рада поштанских оператора на основу рекламација корисника, одговарање корисницима на преспеле рекламације, као и упућивање истих коме се могу обратити у случају даљег поступка. У циљу заштите корисника, РАТЕЛ посебно води рачуна приликом давања сагласности операторима на њихове Посебне услове за обављање поштанских услуга, како би исти били у складу са законом и осталим подзаконским актима.

5. Праћење и анализа тржишта подложних претходној регулацији

Сагласно Закону, између осталог, утврђена је надлежност РАТЕЛ-а да анализира тржиште, прикупља и објављује статистичке податке, као и да у оквиру годишњег извештаја о раду који подноси Народној скупштини Републике Србије доставља податке о

стању тржишта електронских комуникација у Републици Србији. Са циљем да учини доступним податке који дају увид у стање у сектору телекомуникација и поштанских услуга у Републици Србији, РАТЕЛ сваке године објављује публикацију која пружа неопходне информације операторима, надлежним државним органима, научним институцијама, инвеститорима, корисницима, као и регулаторним телима надлежним за област електронских комуникација у земљама из окружења и ЕУ. Такође, прикупљени су и достављени подаци у форми упитника са индикаторима у оквиру сарадње са Међународном унијом за телекомуникације (ITU), састављени су извештаји у вези са годишњим истраживањем о промету у телекомуникацијама и достављени квартални подаци Републичком заводу за статистику, као и подаци о тржишту телекомуникација, ценама услуга и регулаторним мерама који се достављају за потребе израде годишњег извештаја *Cullen International*.

Приликом контроле начина формирања регулисаних цена оператора са значајном тржишном снагом доследно је примењиван Правилник о примени трошковног принципа, одвојених рачуна и извештавању од стране оператора са значајном тржишном снагом у области електронских комуникација („Службени гласник РС“, број 52/11). Извршене су анализе регулаторних извештаја оператора са значајном тржишном снагом (оператор са ЗТС), Предузећа за телекомуникације „Телеком Србија“ а.д. (Телеком Србија а.д.) и Serbia Broadband – Српске кабловске мреже д.о.о. (SBB д.о.о.), као и анализа пакета услуга које пружају ова два оператора.

У поступку имплементације решења о одређивању оператора са ЗТС на тржишту терминације позива у мобилној мрежи (број: 1-02-3491-568/11-40 од 29.11.2011.), РАТЕЛ је 20.08.2013. донео решење број: 1-02-3491-818/11-22 о смањењу цена терминације позива у мобилној мрежи, које се примењује од 01.01.2014. године. Имајући у виду наведено решење, а у складу са обавезом објављивања одређених података у форми стандардне понуде која је одређена за veleprodajna тржишта, Телеком Србија а.д., Telenor д.о.о. и Vip mobile д.о.о. су извршили измене постојећих стандардних понуда за услугу терминације позива у мобилној мрежи и исте благовремено доставили РАТЕЛ-у, сходно прописаној процедури.

За девет дефинисаних релевантних тржишта подложних претходној регулацији, на којима је идентификовано укупно пет оператора са значајном тржишном снагом, током 2014. године контролисало се спровођење утврђених регулаторних обавеза, пре свега стандардних понуда и начина формирања регулисаних цена. Стандардне понуде су обавезне као регулаторна мера за четири оператора која имају значајну тржишну снагу на шест veleprodajних тржишта (Телеком Србија а.д., Орион телеком д.о.о., Telenor д.о.о. и Vip mobile д.о.о.). На овај начин су створени предвидиви и недискриминаторни услови пословања за све операторе који послују на veleprodajним тржиштима подложним претходној регулацији. Настављена је континуирана анализа цена терминације, колокације, закупа кабловске канализације, широкопојасног приступа, као и ажурирање података о променама цена услуга КДС-а свих оператора, преглед цена роминга домаћих мобилних оператора са 50 изабраних земаља и др.

Током 2014. године, РАТЕЛ је извршио анализу veleprodajног тржишта терминације позива у јавној телефонској мрежи (тржиште 3) у циљу преиспитивања

постојећих аката и утврђивања да ли су на наведеном тржишту уочене промене у периоду од претходне анализе, а које би за циљ имале доношење другачије одлуке. У поступку анализе veleпродајног тржишта терминације позива у јавној телефонској мрежи, РАТЕЛ је донео решење број: 1-02-3491-410/14-50 од 29.12.2014. године, којим се одређују оператори са значајном тржишном снагом (ЗТС) на veleпродајном тржишту терминације позива у јавној телефонској мрежи, и којим се одређују одговарајуће обавезе операторима са ЗТС.

Настављена је континуирана анализа цена терминације, колокације, закупа кабловске канализације, широкопојасног приступа, као и ажурирање података о променама цена услуга КДС-а свих оператора, преглед цена роминга домаћих мобилних оператора са 50 изабраних земаља и др.

6. Поштанске услуге

С обзиром на чињеницу да је РАПУС 24. јуна 2014. године припојен РАТЕЛ-у, припремљен је Извештај о извршењу Финансијског плана РАПУС-а за период од 1.1.2014. до 23.6.2014. године и извршен попис средстава потраживања и обавеза на дан 23. 06. 2014. године.

Спроведене су и остале активности у вези са престанком рада РАПУС-а и припајањем РАТЕЛ-у: обавештени су сви оператори, добављачи и остали пословни сарадници о насталим променама у вези са статусом РАПУС-а, предат је ванредни завршни финансијски обрачун за период од 01.01. до 02.12.2014. године Агенцији за привредне регистре, пренета новчана средства на рачун РАТЕЛ-а и угашени рачуни РАПУС-а, отказани уговори са добављачима за набавке које су покривене уговорима РАТЕЛ-а.

У 2014. години издате су 2 дозволе за рад - одобрења за обављање поштанских услуга ван домена универзалне поштанске услуге, а одузете су 2 дозволе за рад - одобрења за обављање поштанских услуга ван домена универзалне поштанске услуге; 3 оператора су престала са обављањем поштанских услуга.

Припремљене су Анализа Ефикасности и економичности постојећег модела издавања решења наплате прихода од извршених услуга поштанских оператора и предлог модела за његово побољшање и Анализа могућности смањења накнада оператора од прихода од поштанских услуга.

Анализирани су:

- учешће УПУ (универзалне поштанске услуге) на тржишту укупних поштанских услуга, са посебним освртом на резервисане и нерезервисане УПУ;
- учешће комерцијалних услуга ЈПО и осталих поштанских оператора по обиму и приходу у унутрашњем и међународном саобраћају;
- пословање појединачних оператора, на основу достављених података који се тичу обима услуга, прихода, броја запослених, технолошких капацитета, просечне цене и удела у укупним услугама. Организовани су састанци са операторима и инспекторима о уоченим неправилностима из анализе.

Праћена је примена Правилника о методологији формирања цена за универзалну поштанску услугу, уз анализу усклађености достављених извештаја са Правилником и предлагање мера за превазилажење неусаглашености у примени.

7. Организација и развој РАТЕЛ-а

У току 2014. године Управни одбор је обављао функцију у истом саставу као и претходних година (у оквиру свог петогодишњег мандата започетог 31. марта 2011. године): председник проф. др Јован Радуновић, заменик председника др Здравко Станимировић, и чланови Управног одбора РАТЕЛ-а: проф. др Мирослав Дукић, проф. др Владе Милићевић и мр Вук Вујовић.

Послове из делокруга РАТЕЛ-а обављају следеће организационе јединице:

- **Сектор за регулативу** (у оквиру кога су образоване следеће службе: Служба за правне послове у области електронских комуникација, Служба за техничке прописе и Служба за радио-комуникације),
- **Сектор за економске послове и анализу тржишта** (у оквиру кога су образоване следеће службе: Служба за анализу тржишта и рачуноводство трошкова, Служба за рачуноводство и финансије и Одсек за набавке),
- **Сектор за логистику** (у оквиру кога су образоване следеће службе: Служба за опште послове, Служба е-РАТЕЛ и Служба за контролу),
- **Сектор за поштанске услуге** (у оквиру кога је образована Служба за поштанске услуге).

Директор РАТЕЛ-а је др Милан Јанковић.

Средства за рад РАТЕЛ-а обезбеђују се из прихода које РАТЕЛ остварује од накнада за коришћење нумерације, накнада за коришћење радио-фреквенција, накнада за обављање делатности електронских комуникација, годишње накнаде за обављање поштанских услуга, као и прихода које РАТЕЛ остварује пружањем услуга из своје надлежности. Годишњи финансијски извештај РАТЕЛ-а, који доноси Управни одбор, подлеже ревизији од стране независног овлашћеног ревизора. Средства која представљају разлику између прихода и расхода утврђених годишњим финансијским извештајем РАТЕЛ-а уплаћују се на одговарајући рачун прописан за уплату јавних прихода буџета Републике Србије и користе се преко ресорног министарства за унапређење и развој области електронских комуникација и информационог друштва. Део разлике средстава, сразмеран приходима које су остварили оператори електронских комуникационих мрежа и услуга на територији АП Војводине, уплаћује се на рачун буџета Аутономне покрајине и користи се преко покрајинског органа надлежног за послове електронских комуникација за унапређење и развој области електронских комуникација и информационог друштва на територији АП Војводине. Напомиње се да је Народна скупштина Републике Србије усвојила Извештај о раду Републичке агенције за електронске комуникације (РАТЕЛ-а) за 2013. годину, који је сагласно Закону, достављен преко Одбора за просторно планирање, саобраћај, инфраструктуру и телекомуникације у прописаном року.

Током 2014. године РАТЕЛ је остварио укупне приходе од 1.619 милиона динара и укупне расходе од 600 милиона динара. Сагласно одредби члана 27. став 6. Закона, средства која представљају разлику између прихода и расхода утврђених годишњим финансијским извештајем у износу од 1019 милиона динара, уплаћена су, по окончању поступка ревизије финансијских извештаја, у буџет Републике Србије и Аутономне покрајине Војводине, и то у износу од 1002 милиона динара, односно 17 милиона динара.

Крајем 2011. године донет је Закон о кинематографији („Службени гласник РС“, бр. 99/11 и 2/12-исправка, у даљем тексту: Закон о кинематографији), који је у примени од 3. јула 2012. године, при чему одредбе чл. 19. тачка 4) и 20. овог закона уређују институте у области телекомуникација, односно електронских комуникација и то на различит начин од уређивања ове области системским законом, те излазе из оквира уређивања области културе. Наиме, наведеним одредбама Закона о кинематографији прописано је да се средства за подстицање домаће кинематографије, између осталог, обезбеђују од 10% средстава остварених од накнаде коју јавни телекомуникациони оператори плаћају РАТЕЛ-у за добијено право за изградњу, поседовање или експлоатацију јавне телекомуникационе мреже, односно за пружање јавне телекомуникационе услуге, средства остварена од накнаде за коришћење и доделу радио-фреквенција, средства остварена по основу издавања сертификата, као и средства остварена на име трошкова техничког прегледа и других трошкова издавања дозвола, уплаћених најкасније до 30. јуна текуће године од средстава остварених у претходној години, на посебан рачун Филмског центра Србије. По овом основу на рачун Филмског центра Србије за 2012. годину уплаћено је 115,4 милиона динара, док је у 2013. години уплаћено 143 милиона динара. РАТЕЛ је у марту 2012. године упутио Уставном суду Републике Србије иницијативу за оцену уставности наведеног закона из разлога што су одредбе чл. 19. тачка 4) и 20. овог закона у директној супротности са чл. 4. став 1, 84. став 3. и 194. Устава Републике Србије. У децембру 2013. године Уставни суд је донео решење о покретању поступка за утврђивање неуставности одредаба члана 19. тач. 3) и 4) Закона о кинематографији, а на седници одржаној 03.04.2014. године Уставни суд је донео одлуку број: IУз – 128/2012 којом утврђује да одредбе члана 19. тач. 3) и 4) Закона о кинематографији нису у сагласности са Уставом и њихова примена престаје са даном 29.04.2014. године.

На дан 31.12.2014. године укупан број запослених лица у РАТЕЛ-у је био 116, од чега 80% запослених лица поседује високу стручну спрему (7 доктора наука и 19 магистара), а 20% запослених лица је са средњом стручном спремом.

РАТЕЛ и даље ради у изнајмљеном простору у пословној згради са седиштем у Вишњићевој 8 у Београду. Контролно-мерни центри налазе се у објектима у Добановцима и Нишу.

У току 2014. године, одржан је већи број седница Управног одбора (УО), у оквиру којих је донето више општих аката (правилника, предлога правилника, упутстава), као и Финансијски план и План набавки за 2015. годину.

У наведеном периоду обављена је и обимна кореспонденција са Владом Републике Србије, надлежним министарствима, операторима и другим бројним

установама и организацијама у земљи и иностранству. Такође, у 2014. години одржане су и две седнице Стручног савета РАТЕЛ-а.

Као и претходних година, РАТЕЛ је припремио и објавио на својој Интернет страници Информатор о раду Републичке агенције за електронске комуникације за 2014. годину, сагласно одредби члана 39. Закона о слободном приступу информација од јавног значаја („Службени гласник РС“, бр. 120/04, 54/07, 104/09 и 36/10) и Упутству за израду и објављивање информатора о раду државног органа Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности. У складу са принципом јавности рада и информисања свих учесника на телекомуникационом тржишту и динамиком успостављеном ранијих година, 10.04.2014. године је одржана редовна конференција за новинаре у просторијама РАТЕЛ-а, са презентацијом „Тржиште телекомуникација у Републици Србији у 2013. години“, а крајем децембра 2014. године, одржана је и конференција за новинаре на којој су представљени најважнији резултати рада РАТЕЛ-а у другој половини 2014. године.

РАТЕЛ је и у 2014. години наставио са издавањем стручно-научног часописа Телекомуникације. Такође, запажено је учешће представника РАТЕЛ-а на округлим столовима и другим скуповима:

- Међународна конференција о електронској трговини и електронском пословању „Е-трговина 2014“ на Палићу, тематска секција „Поштанске услуге и е-трговина“;
- Међународна конференција ТЕЛФОР 2014, учешће у презентацији Министарства трговине, туризма и телекомуникација на тему: „Развој електронских комуникација у Републици Србији“, 26.11.2014. године, Центар Сава, Београд;
- Симпозијум Постел 2014, округли сто: „Регион и међународне организације из области поштанског саобраћаја“, 02.12.2014. године, Саобраћајни факултет, Београд.

Са циљем да се омогући транспарентност у раду РАТЕЛ-а, као и да се стручној јавности пружи прилика да учествује у поступку доношења општих аката који су од значаја за регулисање области електронских комуникација и поштанских услуга, РАТЕЛ је током 2014. године, сагласно одредбама чл. 34-36. Закона и Упутству о поступку вођења јавних консултација, организовао више јавних консултација које су претходиле доношењу свих општих аката од стране Управног одбора РАТЕЛ у току текуће године.

8. Сарадња са другим институцијама и организацијама

У остваривању своје основне улоге да у оквиру Законом утврђене надлежности створи услове потребне за несметан развој тржишта електронских комуникација и поштанских услуга у Републици Србији, РАТЕЛ је остварио задовољавајућу сарадњу са ресорним министарством, надлежним државним органима, организацијама и другим субјектима.

У циљу ефикасног управљања радио-фреквенцијским спектром и заштите рада приоритетних радио-служби, РАТЕЛ сарађује са ресорним министарством, Министарством културе и информисања, Регулаторним телом за електронске медије, Министарством одбране, Војском Србије, Министарством унутрашњих послова, Безбедносно

информативном агенцијом и Агенцијом за контролу лета Србије и Црне Горе. Такође, у остваривању надлежности РАТЕЛ-а у вези са анализом тржишта остварена је значајна сарадња и са Комисијом за заштиту конкуренције.

Представници РАТЕЛ-а су и током 2014. године учествовали у активностима који се односе на процес европских интеграција, и то у оквиру Преговарачке групе 1 (Слобода кретања роба), Преговарачке групе 3 (Пословно настањивање и слобода пружања услуга), Преговарачке групе 8 (Заштита конкуренције) и Преговарачке групе 10 (Информационо друштво и медији). Сарадња са Канцеларијом за европске интеграције се током претходне године одвијала кроз припрему месечних информација и шестомесечних извештаја о активностима предузетим на плану европских интеграција, уношење подзаконских аката РАТЕЛ-а у заједничку базу података, учешће у активностима везаним за припрему и ревизију Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (НРАА), као и достављање података за годишњи извештај ЕК о напретку Републике Србије у делу из делокруга рада РАТЕЛ-а. У 2014. години РАТЕЛ је био посебно ангажован у припреми материјала за билатерални скрининг за преговарачке групе 1 и 10, као и прилога за Пододбор за истраживање, иновације, информационо друштво и социјалну политику (ЕУ-Србија).

У оквиру делегације Републике Србије, представници РАТЕЛ-а су присуствовали састанку експланаторног скрининга, а затим и састанку билатералног скрининга за Поглавље 10 – Информационо друштво и медији, који су одржани у мају, односно јулу 2014. године у Бриселу. На билатералном скринингу, представници Републике Србије су дали потребне информације о прегледу стања у сектору електронских комуникација, информационог друштва и медија, као и информације о степену усаглашености легислативе РС са правним тековинама ЕУ у наведеним областима.

Динамичан развој информационо-комуникационих технологија, односно услуга и опреме, намеће перманентно праћење и увођење нове регулативе. То захтева интензивну и непосредну сарадњу са међународним стручним институцијама, регулаторним агенцијама из држава у окружењу и ЕУ. У циљу хармонизације регулативе, техничких прописа и стандарда, као и увођења позитивне праксе која се примењује у ЕУ, стручњаци РАТЕЛ-а су током 2014. године узели активно учешће на међународним скуповима које организују ITU, UPU (*Universal Postal Union*), BEREC, ERGP, *Cullen International*, CEPT, CERP, ETSI, TAIEХ:

- на састанцима ITU-T радних група (SG2, SG3, SG9, SG12, SG13, SG15 и SG17) и ITU-R радних група (SG1, SG4, SG5 и SG6),
- на састанцима CEPT Студијских група за инжењеринг и управљање радио-фреквенцијским спектром (WGSE и WGFM), Радне групе за инжењеринг спектра (WGSE), као и Радне групе за нумерацију и мреже (WGNAN),
- на Регионалном семинару за Европу „Транзиција у терестричку дигиталну ТВ радиодифузију и Дигитална дивиденда“,
- у раду 62. Генералне скупштине ETSI.

Како је од 1. марта 2012. године стекао право да присуствује састанцима Тела европских регулатора за електронске комуникације (*Body of European Regulators for Electronic Communications – BEREC*) у својству посматрача, РАТЕЛ присуствује састанцима

Одбора регулатора (*Board of Regulators – BoR*), Мреже за контакт (*Contact Network – CN*) и експертских радних група (*Expert Working Group – EWG*) BEREC-а по појединим областима/питањима и редовно одговара на достављене упитнике. Такође, РАТЕЛ је у септембру 2012. године постао пуноправни члан Групе независних регулатора (*Independent Regulators Group – IRG*), која представља мрежу независних европских регулатора за област телекомуникација, основану 1997. године у циљу размене искустава и ставова о важним питањима која се односе на регулисање и развој телекомуникација на европском тржишту телекомуникација.

Представници РАТЕЛ-а из Службе за поштанске услуге су учествовали у раду ERGP – *European Regulatory Group for Postal Services*, и то у оквиру састанака на нивоу радних група, мреже за контакт (*Contact Network - CN*), као и на пленарном заседању. РАТЕЛ учествује у раду ERGP у својству посматрача, што је у вези са статусом Републике Србије као земље кандидата у процесу приступања ЕУ.

У области радио-комуникација међународна сарадња се одвијала кроз процесе координације коришћења радио-фреквенција у пограничним зонама са суседним земљама у складу са раније потписаним техничким споразумима о координацији, као и кроз координацију коришћења фреквенција на основу међународних обавеза које проистичу из Међународног правилника о радио-комуникацијама ИТУ-Р (*Radio Regulations*).

Одржавање сталног контакта са свим учесницима на тржишту реализовано је учешћем РАТЕЛ-а на скуповима и округлим столовима по позиву, као и путем представљања и објављивања радова на домаћим и међународним скуповима и у домаћим и међународним часописима.

Такође, представници РАТЕЛ-а су учествовали на следећим семинарима:

- „*Workshop on Cyber Security*“, у организацији ТАИЕХ-а,
- „Примена права заштите конкуренције у сектору електронских комуникација које се односе на картеле и друге рестриктивне споразуме“, у оквиру пројекта ЕУ-SCS „Јачање конкуренције у Србији“,
- Национална конференција „Високотехнолошки криминал и употреба информационалних технологија у илегалним миграцијама“, у оквиру Твининг пројекта „Успостављање ефикасног система за спречавање и сузбијање илегалних миграција на територији Републике Србије“,
- „Унапређење заштите потрошача у Републици Србији“,
- „Законодавство ЕУ у области поштанских услуга“, у оквиру PLAC пројекта.

РАТЕЛ сарађује са регулаторним телима у Европи, а нарочито са агенцијама у окружењу. Током претходних година, РАТЕЛ је потписао меморандуме о сарадњи у области електронских комуникација са регулаторним телима из Хрватске, Бугарске, Грчке, Турске, Албаније, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Турске и Пољске. Сарадња дефинисана наведеним меморандумима предвиђа редовну размену информација у вези са развојем политике и стратегије која се односи на електронске комуникације, као и састанке експерата ради проучавања и упоређивања техничких, правних, економских и других

аспеката регулаторних активности у овој области. У области поштанских услуга потписан је Меморандум о међусобној сарадњи са Агенцијом за поште Републике Македоније.

У свом раду РАТЕЛ остварује сарадњу са свим учесницима на тржишту електронских комуникација и поштанских услуга: операторима, провајдерима, дистрибутерима, производним организацијама, научним и образовним институцијама и корисничким удружењима.

РАТЕЛ

НАПОМЕНЕ:

1. Став Уставног суда Републике Србије:

Став Уставног суда Републике Србије у вези са правним положајем Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге исказан у Одлуци број IУз-128/2012 од 24.04.2014. године говори у прилог статуса РАТЕЛ-а као независног регулаторног тела. Осим изношења конкретних правних чињеница везаних за разматрани предмет, Уставни суд је заузео званичан став о правном положају Регулаторне агенције за електронске комуникације и поштанске услуге (РАТЕЛ), као самосталног регулаторног тела у правном систему Републике Србије и систему органа и тела основаних у складу са Уставом и позитивним прописима Републике Србије. Наведена Одлука Уставног суда објављена је у „Службеном гласнику РС“ број 46/2014.

Сумарно посматрано, закључци Уставног суда су следећи:

- Агенција је функционално и финансијски независна од државних органа, као и организација и лица која обављају делатност електронских комуникација,
- рад Агенције се не финансира из буџетских средстава, односно начин финансирања прописан Законом о електронским комуникацијама представља механизам обезбеђивања финансијске независности Агенције, а Законом прописани приходи Агенције по својој правној природи нису буџетска средства,
- Агенција је основана Законом, као самостална организација која је независна од државних органа и изузета је из постојеће структуре државне управе управо ради обезбеђивања вишег степена самосталности и независности у вршењу поверених јавних овлашћења, јер се на тај начин обезбеђује виши степен ефикасности деловања у области електронских комуникација и неопходно дистанцирање од политичких утицаја, односно због тога што остваривање циљева због којих је Агенција основана није могуће на бољи начин остварити оснивањем неке посебне организације у саставу државне управе, односно министарства,
- Уставом утврђени положај Агенције као имаоца јавних овлашћења, тј. као посебног регулаторног тела, у складу је са чланом 137. став 3. Устава.

Наведени ставови Уставног суда добијају посебну важност када се доведу у везу са замеркама и критикама које је Европска комисија изнела у свом Извештају о напретку Србије за 2014. годину. У извештају је, између осталог, наведено и следеће: „Треба обезбедити потпуну оперативну независност регулаторног тела“.... „у усклађивању са правним тековинама ЕУ у области информационог друштва и медија остварен је умерен напредак.“

Ставове Уставног суда би требало узети у обзир приликом евентуалне израде новог Закона о електронским комуникацијама, или доношења неког будућег Закона о изменама и допунама Закона о електронским комуникацијама (у Извештају Европске комисије о напретку Србије за 2014. годину наводи се да законодавни оквир у области електронских комуникација треба усагласити са оквиром ЕУ из 2009. године), као и приликом евентуалне израде закона који би уредио наплаћивање накнада за јавна добра Републике Србије.

2. Пословни простор

РАТЕЛ још увек користи изнајмљени пословни простор. Држава је по Закону о телекомуникацијама била у обавези да обезбеди услове за рад и потребан простор. Током првих 6 месеци од оснивања Агенција је била смештена у једном од кабинета на Електротехничком факултету, да би, након инсистирања, добила на коришћење просторије Заједнице југословенских пошта, телеграфа и телефона у Палмотићевој 2, на ограничен период од 12 месеци. Исти Закон је Агенцији забрањивао да користи објекте у којима су биле смештене јавне државне институције (Влада, министарства, полиција, војска). На захтев поднет Републичкој дирекцији за имовину Републике Србије 2006. године, уз предлог да се РАТЕЛ-у одобри изнајмљивање простора у државном власништву, рецимо зграде Војно-техничког института у Катанићевој улици, из које се ВТИ већ био иселио, добијен је негативан одговор.

РАТЕЛ се свих претходних година, у више наврата, обраћао ресорном министарству, Генералном секретаријату Владе Републике Србије, Комисији за стамбена питања и расподелу службених зграда и пословних просторија и Регулаторној дирекцији за имовину Републике Србије, са молбом за доделу пословних просторија. Конкретан предлог је био смештање Агенције у научно-технолошки парк који се гради на Звездари. Агенција још није добила одговор од државних институција.

РАТЕЛ